

ENRIC DILMÉ
dr. arquitectura

PRIMO LEVI IN MEMORIAM

Avui que el nostre fill Nil arriba a la majoria d'edat es compleix 100 anys del naixement de **Primo Levi** (1919-1987). El químic torinès supervivent d'**Auschwitz** va deixar testimoni de la crueltat humana en el llibre *Se questo è un uomo* (1958) amb l'esperança que no és repetís. Tant de bo sigui així i que ni nosaltres ni els nostres fills ho visquem!. No fa massa, quelcom similar desitjava **Andrea Camilleri** (1925-2019) a la seva besnéta en *Ora dimmi di te. Lettera a Matilda* (2018), ja que sabia que als seus 93 anys no li quedava temps per prevenir-la de viva veu. L'escriptor sicilià recordava en el saló del llibre de Torí d'engany la trobada que van tenir amb **Levi** el 1966 on parlaren de la necessitat de no oblidar aquell ignominiós episodi, conseqüència del menyspreu dels drets de les persones.

foto: <https://ilcaudino.it/tag/primo-levi/>

El certament torinès, on s'homenatjava a **Levi**, va convidar a l'editorial **Altaforte** perquè presentés un llibre-entrevista amb **Matteo Salvini**. El fet que el propietari de l'editorial fos el declarat feixista i simpatitzant del partit d'extrema dreta **CasaPound**, **Francesco Polacchi**, va fer que molts escriptors amenacessin en no anar-hi i que, finalment, es retirés la invitació a Altaforte. Just ara fa dos dies es va reobrir la cripta de **Benito Mussolini** al seu poble natal de **Predappio**, a l'Emilia-Romagna perquè un munt de gent braç en alt recordessin al tirà en el seu 136è aniversari. Tot plegat episodis que fa feredat!

ENRIC DILMÉ
dr. arquitectura

Levi va tenir sort, com diu ell va ser deportat el 1944 quan el govern alemany havia decidit allarga la vida mitjana dels presoners a eliminar per la necessitat de mà d'obra. I a més ho va fer amb 25 anys, ni massa gran ni massa jove, edat amb que va poder suportar l'infern de **Monowitz** un dels quaranta camps d'extermini que componien el complex concentracionari d'**Auschwitz**. Tot just ser alliberat va posar-se a explicar-ho amb un llenguatge tant serè i sobri que el fa encara més esgarrifós. D'ençà que el llibre va veure la llum no ha deixat de reeditar-se. **Levi** es va suïcidar l'11 d'abril de 1987 sense haver superat el trauma del camp d'extermini polonès com va dir un altre supervivent, **Elie Wiesel**, **Levi** va morir a **Auschwitz** quaranta anys més tard.

En un dia tant joiós per nosaltres vull recordar el poema amb que **Levi** enceta el llibre.

Els que viviu segurs

A les vostres cases escalfades

Els que trobeu en tornar al vespre

El sopar calent i cares amigues:

Considereu si això és un home,

Qui treballa en el fang

Qui no coneix la pau

Qui lluita per un tros de pa

Qui mor per un sí o un no.

Considereu si això és una dona,

Sense cabells i sense nom

Sense forces per recordar

Els ulls buits i el ventre fred

Com una granota a l'hivern.

Penseu que això ha passat;

Us confio, aquestes paraules.

Graveu-les al vostre cor.

Quan us fiqueu al llit o us lleveu;

Repetiu-les els vostres infants.

O que se us ensorri la casa,

La malaltia us impossibiliti,

Els vostres fills uns girin la cara.

Traducció: Salvador Miravittles, 2019

Escrit el 31 de juliol del 2019, dia en que el nostre fill Nil fa divuit anys.